

Istungidokument

A8-0182/2017

4.5.2017

RAPORT

kodakondsusetuse kohta Lõuna- ja Kagu-Aasias
(2016/2220(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: Amjad Bashir

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK	3
SELETUSKIRI.....	14
ARENGUKOMISJONI ARVAMUS.....	18
TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS	21
NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS	22

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

kodakondsusetuse kohta Lõuna- ja Kagu-Aasias (2016/2220(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse inimõigusi käsitlevate ÜRO õigusaktide – nagu ÜRO põhikiri, inimõiguste ülddeklaratsioon, kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvaheline pakt, 1954. aasta kodakondsuseta isikute seisundi konventsioon, 1961. aasta kodakondsusetuse vähendamise konventsioon, konventsioon naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta ja selle fakultatiivprotokoll, puuetega inimeste õiguste konventsioon, konventsioon rassilise diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta ning lapse õiguste konventsioon – sätteid, sh sätteid, mis puudutavad õigust kodakondsusele,
- võttes arvesse ÜRO muid kodakondsusetust ja õigust kodakondsusele käsitlevaid õigusakte, nagu ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti järeldus nr 106 kodakondsusetuse kindlakstegemise, ärahoidmise ja vähendamise ning kodakondsuseta isikute kaitsmise kohta¹, mis kiideti heaks ÜRO Peaassamblee 2006. aasta resolutsiooniga 61/137,
- võttes arvesse ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti kampaaniat kodakondsusetuse likvideerimiseks 2024. aastaks² ja ülemaailmsel kampaaniat võrdsete õiguste kohta kodakondsusele, mida toetavad ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet, ÜRO Soolise Võrdõiguslikkuse ja Naiste Õiguste Edendamise Agenduur ja teised ning mille on heaks kiitnud ÜRO Inimõiguste Nõukogu,
- võttes arvesse ÜRO Inimõiguste Nõukogu 15. juuli 2016. aasta resolutsiooni inimõiguste kohta ja meelevaldse kodakondsuse äravõtmise kohta³,
- võttes arvesse 25. juunil 1993 ÜRO inimõiguste ülemaailmsel konverentsil vastu võetud Viini deklaratsiooni ja tegevuskava⁴,
- võttes arvesse naistevastase diskrimineerimise lõpetamise komitee üldsoovitust nr 32 pagulasseisundi, varjupaiga, kodakondsuse soolise mõõtme ja naiste kodakondsusetuse teemal⁵,
- võttes arvesse Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni (ASEAN) inimõiguste deklaratsiooni⁶,
- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artikli 3 lõiget 5, mille kohaselt peab liit „suhetes maailmaga“ toetama „vaesuse kaotamist ning inimõiguste, eriti lapse õiguste kaitset,

¹ <http://www.unhcr.org/excom/exconc/453497302/conclusion-identification-prevention-reduction-statelessness-protection.html>

² <http://www.unhcr.org/protection/statelessness/54621bf49/global-action-plan-end-statelessness-2014-2024.html>

³ <http://www.refworld.org/docid/57e3dc204.html>

⁴ <http://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/vienna.pdf>

⁵ <http://www.refworld.org/docid/54620fb54.html>

⁶ http://www.asean.org/wp-content/uploads/images/ASEAN_RTK_2014/6_AHRD_Booklet.pdf

samuti rahvusvahelise õiguse ranget järgimist ja arendamist, sealhulgas ÜRO põhikirja põhimõtete austamist“,

- võttes arvesse nõukogu 20. juuli 2015. aasta järeldusi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2015–2019) kohta¹,
 - võttes arvesse 25. juunil 2012. aastal vastu võetud ELi inimõiguste ja demokraatia strateegilist raamistikku ja tegevuskava²,
 - võttes arvesse nõukogu 4. detsembri 2015. aasta järeldusi kodakondsusetuse kohta³,
 - võttes arvesse nõukogu 20. juuni 2016. aasta järeldusi ELi Myanmar/Birma-strateegia kohta⁴,
 - võttes arvesse oma 25. oktoobri 2016. aasta resolutsiooni inimõiguste ja rände kohta kolmandates riikides⁵,
 - võttes arvesse oma 7. juuli 2016. aasta resolutsiooni Myanmar/Birma, eriti rohingjade olukorra kohta⁶,
 - võttes arvesse oma 12. märtsi 2015. aasta resolutsiooni inimõigusi ja demokraatiat maailmas 2013. aastal käsitleva aruande ja Euroopa Liidu poliitika kohta selles valdkonnas⁷,
 - võttes arvesse välispoliitika peadirektoraadi 2014. aasta novembris avaldatud uuringut kodakondsusetuse inimõigustele avalduva mõjuga tegelemise kohta ELi välistegevuses,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 52,
 - võttes arvesse väliskomisjoni raportit ja arengukomisjoni arvamust (A8-0182/2017),
- A. arvestades, et Lõuna- ja Kagu-Aasia hõlmab järgmisi riike: Afganistan, Bangladesh, Bhutan, Brunei, Filipiinid, India, Indoneesia, Kambodža, Laos, Malaisia, Maldiivid, Myanmar, Nepal, Pakistan, Singapur, Sri Lanka, Tai, Ida-Timor ja Vietnam, kes kõik on Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni (ASEAN) või Lõuna-Aasia Piirkondliku Koostöö Assotsiatsiooni (SAARC) liikmed või omavad seal vaatlaja staatust;
- B. arvestades, et inimõiguste ülddeklaratsioonis kinnitatakse, et kõik inimesed „sünnivad vördsetena oma väärikuselt ja õigustelt“; arvestades, et sama deklaratsiooni artiklis 15 ning teistes rahvusvahelistes inimõiguseid käsitlevates õigusaktides ja konventsioonides on sätestatud õigus kodakondsusele ning õigus mitte olla meelevaldselt kodakondsusest

¹ https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/council_conclusions_on_the_action_plan_on_human_rights_and_democracy_2015_-_2019.pdf

² https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/131181.pdf

³ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/12/04-council-adopts-conclusions-on-statelessness/>

⁴ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/06/20-fac-conclusions-myanmar-burma/>

⁵ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2016)0404.

⁶ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2016)0316.

⁷ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2015)0076.

ilma jäetud; arvestades aga, et rahvusvahelised õigusaktid ei ole veel saavutanud oma peamist eesmärki: tagada igale inimesele õigus kodakondsusele;

- C. arvestades, et inimõigused on universaalsed, jagamatud, üksteisest sõltuvad ja omavahel seotud; arvestades, et inimõigused ja põhivabadused on kõigi inimeste sünnipärased õigused ning nende kaitsmine ja edendamine on valitsuste tähtsaim ülesanne;
- D. arvestades, et lapse õiguste konventsioonis, mille on ratifitseerinud kõik Lõuna- ja Kagu-Aasia riigid, sätestatakse, et laps tuleb registreerida kohe pärast sündi ning tal on õigus saada kodakondsus; arvestades, et hinnanguliselt pool maailma kodakondsuseta isikutest on lapsed ning et paljud neist on kodakondsuseta sünnist saadik;
- E. arvestades, et Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni inimõiguste deklaratsioonis kinnitatakse, et iga inimesel on õigus kodakondsusele, nagu see on seadusega ette nähtud, ja kelleltki ei tohi kodakondsust ega õigust seda vahetada meelevaldselt ära võtta;
- F. arvestades, et kodakondsuseta isik on 1954. aasta kodakondsuseta isikute seisundi konventsioonis määratletud kui isik, keda ükski riik ei pea oma õiguse kohaselt oma kodanikuks; arvestades, et kodakondsusetusel võivad olla mitmesugused põhjused, sealhulgas (kuid mitte ainult) riikide õigusjärglus ja riikide likvideerimine, teatavatel juhtudel põgenemisega seotud sündmused, ränne ja inimkaubandus, samuti muudatused ja lüngad kodakondsusseadustes, kodakondsuse kehtivuse lõppemine pikaajalise välismaal elamise tõttu, meelevaldne kodakondsuse äravõtmine, diskrimineerimine soo, rassi, rahvuse tõttu või muul põhjusel, haldus- ja bürokraatlikud takistused, sh takistused sünnitunnistuse saamisel või registreerimisel; arvestades, et enamikku neist põhjustest või koguni neid kõiki võib täheldada Lõuna- ja Kagu-Aasias esinevate kodakondsusetuse juhtumite puhul;
- G. arvestades, et oluline on märkida, et kodakondsuseta isiku puhul on küsimus teistsugune kui pagulase puhul; arvestades, et enamik kodakondsuseta inimestest ei ole oma sünnipaigast kunagi lahkunud ega rahvusvahelist piiri ületanud;
- H. arvestades, et kodakondsusetus on mitmetahuline probleem, mis toob kaasa mitmesuguseid inimõiguste rikkumisi, muu hulgas (kuid mitte ainult) probleeme, mis on seotud sünnitunniste ja muude perekonnaseisuaktidega, ja muid probleeme, mis on seotud omandiõigustega, laste väljajätmisega tervishoiuprogrammidest ja riiklikest koolisüsteemidest, ettevõtete omamisega, poliitilise esindatusega ja hääletamisel osalemisega ning juurdepääsuga sotsiaalkindlustusele ja avalikele teenustele; arvestades, et kodakondsusetus võib aidata kaasa inimkaubandusele, meelevaldsele kinnipidamisele, liikumisvabaduse rikkumisele, laste ärakasutamisele ja väärkohtlemisele ning naiste diskrimineerimisele;
- I. arvestades, et kodakondsusetus pälvib jätkuvalt vähe rahvusvahelist tähelepanu, hoolimata selle probleemi murettekitavatest üleilmsetest ja piirkondlikest mõjudest inimõigustele, ning seda nähakse endiselt riikide siseküsimusena; arvestades, et kodakondsusetuse vähendamine ja seejärel kaotamine peaks saama rahvusvahelise tasandi inimõigustealaseks prioriteediks;
- J. arvestades, et Lõuna- ja Kagu-Aasia riikides, nagu Nepal, Malaisia ja Brunei, esineb

endiselt seadusandlusest tulenevat soolist diskrimineerimist, näiteks kodakondsuse omandamisel või kodakondsuse lastele või abikaasale edasiandmisel;

- K. arvestades, et ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti hinnangul on piirkonnas 135 miljonit alla viieaastast last, kelle sünd on registreerimata ning keda ohustab kodakondsusetuks jäämine;
- L. arvestades, et kodakondsusetuse kaotamine suurendab ka demokraatiat, kuna endised kodakondsuseta isikud kaasatakse ning neil on võimalik anda oma panus demokraatlikku protsessi;
- M. arvestades, et kodakondsusetuse keeruline probleem jääb sageli rahvusvahelise õiguse ja poliitika äärealadele, kuigi see ei ole marginaalne teema;
- N. arvestades, et kodakondsusetus pärssib sellest mõjutatud elanikkonna arenguvõimalusi ja kestliku arengu tegevuskava (aastani 2030) tulemuslikku rakendamist;
- O. arvestades, et ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti kodakondsusetuse likvideerimise ülemaailmse tegevuskava (aastateks 2014–2024) eesmärk on toetada valitsusi peamiste olemasolevate kodakondsusetuse olukordade lahendamisel, hoida ära uute juhtumite tekkimist ning teha paremini kindlaks kodakondsusetud inimrühmad; arvestades, et tegevuskava 10. meetmes osutatakse ka sellele, et kodakondsusetuse kohta on vaja paremaid kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid andmeid; arvestades, et EL on otsustanud tegevuskava aktiivselt toetada;
- P. arvestades, et nõukogu järeldustes inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (aastateks 2015–2019) kohta kinnitatakse, et tähtis on käsitleda kodakondsusetuse küsimust suhetes prioriteetsete riikidega ning keskenduda sellele, et välditaks kodakondsuseta rahvarühmade tekkimist konflikti, sundrände ja riikide lagunemise tagajärjel;
- Q. arvestades, et 20. septembri 2016. aasta dokumendis „ELi aastaaruanne inimõiguste ja demokraatia kohta maailmas 2015. aastal – Konkreetsete riikide ja piirkondadega seotud küsimused“ kinnitatakse ELi eesmärki suurendada inimõiguste sidusust, tõhusust ja nähtavust ELi välispoliitikas ning eesmärki laiendada ELi koostööprofiili ÜRO ja piirkondlike inimõiguste mehhanismidega, et soodustada piirkondlikku isevastutust ning edendada inimõiguste universaalsust, ning mainitakse konkreetselt, et see hõlmab esimese inimõigustealase poliitikadialoogi alustamist Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni inimõiguste mehhanismidega;
- R. arvestades, et EL on otsustanud muuta inimõigused keskseks teemaks suhetes kolmandate riikidega;
- S. arvestades, et kodakondsusetus soodustab elanikkonna liikumist, väljarännet ja inimeste ebaseaduslikku üle piiri toimetamist, muutes ebastabiilseks terveid allpiirkondi;
- T. arvestades, et suur osa maailma 10 miljonist kodakondsuseta isikust elab Lõuna- ja Kagu-Aasias ning Myanmaris rohingjad on maailma suurim kodakondsuseta rahvusrühm, kellest üle ühe miljoni inimese kuulub ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti kodakondsusetuse mandaadi alla, kuid suured kodakondsuseta isikute kogukonnad paiknevad ka Tais, Malaisias, Bruneis, Vietnaxis, Filipiinidel ja mujal;

arvestades, et tiibetlasi elab sellistes riikides nagu India ja Nepal; arvestades, et osa neist rühmadest kuulub ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti kodakondsusetuse mandaadi alla, osa aga mitte; et kogu maailma ulatuses on statistika ja aruandlus kodakondsuseta elanikerühmade kohta mittetäielik, kuna mitte kõik riigid ei tee selleteemalist statistikat; arvestades, et Lõuna- ja Kagu-Aasias on nii pikaleveninud ja lahendamata juhtumeid kui ka juhtumeid, mille puhul on edu saavutatud;

- U. arvestades, et Lõuna- ja Kagu-Aasias on viimastel aastatel edu saavutatud riikide kodakondsusseaduste muutmisega, kuna neisse seadustesse on võetud sätted kodakondsusetuse ärahoidmiseks ja kodakondsuseta isikutele kodakondsuse saamise võimaldamiseks; arvestades, et neid meetmeid tuleb tugevdada ning vastuvõetud õigusnorme tuleb ka tegelikult järgida;
- V. arvestades, et rohingjad on maailma üks tagakiusatumaid rahvusvähemusi, nad moodustavad maailma kõige suurema kodakondsusetute rühma ja on olnud ametlikult kodakondsusetud alates 1982. aasta Birma kodakondsusseaduse vastuvõtmisest; arvestades, et rohingjad on Myanmaris ametivõimude ja naaberriikide jaoks soovimatud isikud, kuigi mõned naaberriigid on vastu võtnud suurel hulgal pagulaste kogukondi; arvestades, et Arakani osariigis jätkuvad kokkupõrked; arvestades, et tuhanded pagulased, kes on jõudnud üle piiri Bangladeshis ning vajavad hädasti humanitaarabi, saadetakse rahvusvahelist õigust rikkudes jõuga tagasi; arvestades, et rohingjad põgenevad kollektiivse karistamise poliitika eest Arakani osariigis, kus julgeolekujõud sooritavad valimatult kättemaksurünnakuid, teadete kohaselt tulistavad külaelanikke rünnakuhelikopteritelt, süütavad kodusid, teevad meelavaldseid kinnipidamisi ning vägistavad naisi ja tütarlapsi; arvestades, et seniajani on siseriiklikud ja rahvusvahelised reaktsioonid rohingjade üha halvenevale inimõiguste olukorrale ja humanitaarkriisile olnud suuresti ebapiisavad ning et mitmeid probleemi lahendamise vahendeid ei ole veel uuritud;
- W. arvestades, et sadu tuhandeid nn bihaare ei koheldud pärast Bangladeshis iseseisvussõda, kui Pakistan keeldus neid repatrieerimast, Bangladeshis kodanikena; arvestades siiski, et mitmed alates 2003. aastast tehtud kohtuotsused on kinnitanud, et bihaarid on Bangladeshis kodanikud; arvestades, et suur osa bihaaridest ei ole endiselt Bangladeshis ühiskonda ega arenguprogrammidesse täielikult integreeritud ning paljudel ei ole olnud võimalik oma uuesti kinnitatud õigusi täielikult kasutada;
- X. arvestades, et Lõuna- ja Kagu-Aasias on palju muid kodakondsusetuid elanikerühmi; arvestades, et viimastel aastatel on siiski toimunud positiivseid muutusi, näiteks Indoneesias, kus kaotati sooline diskrimineerimine kodakondsuse omandamise menetluses ja kus 2006. aastal reformiti kodakondsusseadust nii, et rohkem kui viis aastat välismaal viibinud indoneeslastest migrantidelt ei saa enam kodakondsust ära võtta, kui nad selle tulemusena muutuvad kodakondsuseta isikuteks; samuti Kambodžas, kus sünni registreerimine on 30 päeva jooksul pärast lapse sündi tasuta; Vietnamis, kus 2008. aastal lihtsustati naturalisatsiooni kõikidele Vietnamis üle 20 aasta elanud kodakondsuseta isikutele; ning Tais, kus alates 2011. aastast on kodakondsust ja elanike registreerimist reguleerivate seaduste reformi tulemusena kodakondsuse saanud 23 000 kodakondsuseta isikut;
- Y. arvestades, et ülimalt tähtis on, et kõigi selle piirkonna riikide valitsused ja asjaomased

asutused järgiksid täielikult mittetagasisaatmise põhimõtet ning kaitseksid pagulasi kooskõlas oma rahvusvaheliste kohustuste ja rahvusvaheliste inimõiguste standarditega;

- Z. arvestades, et kodakondsuseta rühmadel peaks olema juurdepääs humanitaarprogrammidele, millega antakse tervishoiuabi, teadmisi toiduainete kohta ja toitumisalast abi;
1. on mures miljonite kodakondsusetuse juhtumite pärast kogu maailmas, eelkõige Lõuna- ja Kagu-Aasias, ja väljendab oma solidaarsust kodakondsuseta inimestega;
 2. on äärmiselt mures rohingja vähemuse olukorra pärast Myanmaris; on vapustatud teadetest massiliste inimõiguste rikkumiste ning rohingjade jätkuva rõhumise, diskrimineerimise ja Myanmaris ühiskonna osana mittetunnustamise kohta, mis jätab mulje koordineeritud etnilise puhastamise kampaaniast; rõhutab, et rohingjad on elanud Myanmaris territooriumil mitme põlvkonna jooksul ja neil on täielik õigus Myanmaris kodakondsusele, sest neil oli see minevikus, ning kõigile õigustele ja kohustustele, mida see hõlmab; nõuab tungivalt, et Myanmaris valitsus ja ametiasutused taastaksid rohingja vähemusele Myanmaris kodakondsuse; lisaks nõuab tungivalt Arakani osariigi viivitamatut avamist humanitaarorganisatsioonidele, rahvusvahelistele vaatlejatele, valitsusvälistele organisatsioonidele ja ajakirjanikele; on veendunud, et on vaja korraldada erapooletud uurimised, eesmärgiga võtta inimõiguste rikkujad vastutusele; on ühtlasi veendunud, et tuleb võtta kiireloomulisi meetmeid, et hoida edaspidi ära vähemuste vastu suunatud diskrimineerimine, vaenulikkus ja vägivald või sellele õhutamise; loodab, et Nobeli rahupreemia ja Sahharovi auhinna laureaat Aung San Suu Kyi kasutab oma erinevaid ametiposte Myanmaris valitsuses selleks, et jõuda lahendusele lähemale;
 3. väljendab kahetsust selle üle, et kodakondsusetuse seisundit kasutatakse mõnel juhul selleks, et marginaliseerida konkreetseid kogukondi ja võtta neilt võimalus kasutada oma õigusi; on veendunud, et vähemuste juriidiline, poliitiline ja sotsiaalne kaasamine on demokraatliku ülemineku põhielement ja et kodakondsusetuse probleemide lahendamine aitaks kaasa paremale sotsiaalsele sidususele ja poliitilise stabiilsusele;
 4. juhib tähelepanu tõsiasjale, et kodakondsusetus võib põhjustada märkimisväärsed humanitaarkriise, ja rõhutab veel kord, et kodakondsuseta inimestel peaks olema juurdepääs humanitaarprogrammidele; rõhutab asjaolu, et kodakondsusetuse tagajärjeks on sageli juurdepääsu puudumine haridusele, terviseteenustele, tööle, liikumisvabadusele ja julgeolekule;
 5. väljendab muret puudulike andmete pärast kodakondsusetuse kohta Lõuna- ja Kagu-Aasia riikides, näiteks ei ole üldse andmeid või on neid väga vähe Bhutanis, Indias, Nepalis ja Ida-Timoris; väljendab lisaks muret selle pärast, et isegi kui on olemas üldine statistika, puuduvad eristatud andmed näiteks naiste, laste ja teiste haavatavate rühmade kohta; juhib tähelepanu asjaolule, et sellise puudujäägi tõttu on raske kavandada sihipäraseid meetmeid, sealhulgas ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti kampaania raames kodakondsusetuse kaotamiseks 2014. aastaks; julgustab jõuliselt Lõuna- ja Kagu-Aasia riike esitama usaldusväärsed ja avalikke eristatud andmeid kodakondsusetuse kohta;
 6. juhib tähelepanu ka positiivsetele eeskujudele, nagu Filipiinide 2016. aasta mai algatus

võtta meetmeid selliste andmete saamiseks, mis käsitlevad kodakondsuseta laste arvu ja olukorda piirkonnas; kutsub ELi üles pakkuma omapoolset koostööd ja toetust, et kaardistada laiahaardeliselt kodakondsusetus ja selgitada välja projektid kodakondsusetuse likvideerimiseks piirkonnas;

7. väljendab sügavat muret selle üle, et Bruneis, Malaisias ja Nepalis kehtivad diskrimineerivad soopõhised õigusaktid; rõhutab vajadust vaadata läbi kodakondsusseadustega seotud sätted, eriti lapse õiguste konventsioonis ja konventsioonis naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta;
8. väljendab heameelt positiivsete arengusuundumuste üle piirkonnas ja jõupingutuste üle Filipiinidel, Vietnamis ja Tais ning julgustab piirkonna riike tegema koostööd ja jagama häid tavasid ja jõupingutusi, et likvideerida kodakondsusetus kogu piirkonnas;
9. tuletab meelde kodakondsusetusejärgset olukorda piirkonnas ja inimõiguste hulka kuuluvat osaluspõhimõtet; pooldab kodakondsusetusest mõjutatud kogukondade ja endiste kodakondsuseta inimeste kaasamist arenguprojektidesse ja arengu kavandamisse; julgustab valitsusi ja arenguprojekte käsitlema kodakondsusetusejärgset diskrimineerimist, lähtudes naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsiooni artikli 4 lõikest 1, mille eesmärk on kiirendada faktilise võrdsuse saavutamist;
10. tunnistades riikide suveräänsust sellistes küsimustes nagu kodakondsus, kutsub samas kodakondsuseta elanikerühmi hõlmavaid riike üles võtma selle probleemi lahendamiseks konkreetseid meetmeid kooskõlas rahvusvahelistes konventsioonides (mille nad on kõik ratifitseerinud) ja eelkõige lapse õiguste konventsioonis sätestatud põhimõtetega; märgib mitmeid piirkonnas toimunud positiivseid arenguid;
11. nõuab tungivalt, et Bangladeshis valitsus võtaks endale kohustuse viia ellu konkreetne tegevuskava 1997. aasta Chittagongi mägiapiirkonna rahulepingu täielikuks rakendamiseks, mis võimaldaks praegu Indias elava ja kodakondsuseta ümberasustatud džumma rahva rehabiliteerimist;
12. julgustab jõuliselt riike rakendama garantiid, mis on sätestatud ka 1961. aasta kodakondsusetuse vähendamise konventsioonis, et riigis sündinud inimesele antakse kodakondsus, kui see inimene oleks muidu kodakondsusetu;
13. rõhutab, et kodakondsusetus ning sotsiaalne ja majanduslik haavatavus on omavahel seotud; nõuab tungivalt, et arenguriikide valitsused väldiksid kodakondsuse andmisest keeldumist, selle kaotamist või äravõtmist diskrimineerivatel alustel, võtaksid vastu õiglased kodakondsusseadused ning rakendaksid kergesti kättesaadavaid, taskukohaseid ja mittediskrimineerivaid kodakondsusdokumentide käsitlemise menetlusi;
14. väljendab heameelt nõukogu inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2015–2019) järeldustes võetud kohustuse üle käsitleda kodakondsusetuse küsimust suhetes prioriteetsete riikidega ning väljendab lisaks heameelt ka nõukogu soovi üle tihendada suhteid Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooniga; soovib laiendada jõupingutuste fookust konfliktide, sundrände ja riikide lagunemise tagajärjel tekkinud kodakondsusetutelt elanikerühmadelt nii, et need hõlmaksid ka muid asjakohaseid tahke, nagu kodakondsusetus diskrimineerimise tagajärjel ning sünni mitteregistreerimise ja

kodanikuregistri puudumise tõttu;

15. tuletab meelde ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskavas (2015–2019) lubatud meedet töötada välja komisjoni ja Euroopa välisraamistik kodakondsusetuse küsimuste tõstatamiseks suhetes kolmandate riikidega; rõhutab, et ametliku raamistiku väljatöötamine ja levitamine oleks väga oluline osa Euroopa Liidu toetusest ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti eesmärgile likvideerida maailmas kodakondsusetus 2024. aastaks;
16. kutsub ELi üles edendama kodakondsusetusele ülemaailmsete lahenduste väljatöötamist koos konkreetsete piirkondlike või kohalike strateegiatega, sest kõigile ühe mõõdupuuga lähenemine ei ole kodakondsusetuse probleemi lahendamiseks piisavalt tõhus;
17. on veendunud, et EL peaks tugevamalt rõhutama kodakondsusetuse olulist mõju ülemaailmsetele küsimustele, nagu vaesuse kaotamine, kestliku arengu tegevuskava 2030 ja kestliku arengu eesmärkide rakendamine, lapse õiguste edendamine ning vajadus tegeleda ebaseadusliku rände ja inimkaubanduse probleemidega;
18. väljendab heameelt kestliku arengu eesmärgi nr 16.9 vastuvõtmise üle, mille kohaselt tuleb kõigile inimestele tagada õiguslikult määratletud identiteet ja registreerida kõik sünid; peab siiski kahetsusväärseks, et kodakondsusetust ei ole kestliku arengu tegevuskavas 2030 eraldi välja toodud diskrimineerimise põhjusena ega ka seoses vaesuse vähendamise eesmärgiga; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid kaaluksid kodakondsusetuse näitajate arvessevõtmist kestliku arengu eesmärkide täitmise üle teostatavas järelevalves ja aruandluses;
19. rõhutab, kui oluline on tulemuslik teabevahetusstrateegia teadlikkuse suurendamiseks kodakondsusetuse küsimusest; kutsub ELi üles rohkem ja paremini teavitama kodakondsusetuse probleemidest koostöös ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametiga ja oma asjaomastes kolmandates riikides asuvate delegatsioonide kaudu ning keskendumata inimõiguste rikkumisele, mis on leidnud aset kodakondsusetuse tagajärjel;
20. nõuab, et EL töötaks välja tervikliku kodakondsusetuse strateegia, mis põhineb kahel meetmete paketil; leiab, et esimeses paketis tuleks käsitleda kiireloomulisi olukordi ja teises tuleks määratleda pikaajalised meetmed kodakondsusetuse likvideerimiseks; on veendunud, et see strateegia peaks keskendumata piiratud arvule prioriteetidele ja et EL peaks võtma juhtrolli kiireloomuliste olukordade puhul, et suurendada teadlikkust kodakondsusetusest rahvusvahelisel tasandil;
21. rõhutab, et ELi terviklikku kodakondsusetuse strateegiat peaks saama kohandada konkreetsetele olukordadele, millega kodakondsusetud inimesed silmitsi seisavad; rõhutab, et asjakohaste meetmete kindlaksmääramiseks tuleb eristada kodakondsusetust haldussuutlikkuse puudumise tagajärjel ja kodakondsusetust teatavate kogukondade või vähemuste vastu suunatud diskrimineeriva riikliku poliitika tagajärjel;
22. soovib, et liikmesriigid võiksid Lõuna- ja Kagu-Aasia kodakondsusetuse probleemiga tegeledes seada endale esmatahtsaks ülesandeks positiivsete arengute toetamise, ning teeb ettepaneku võtta kasutusele uus terviklik poliitiline lähenemisviis, mis hõlmab järgmist:

- julgustada riike ühinema kodakondsusetust käsitlevate konventsioonidega, rõhutades sellest saadavat kasu kahepoolsetel kohtumistel parlamentide, ministeeriumide jm tasanditel;
- aidata Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni valdkondlikke asutusi ja Lõuna-Aasia Piirkondliku Koostöö Assotsiatsiooni toetada oma vastavaid liikmesriike kodakondsuse õiguse edasisel teostamisel ja kodakondsusetuse likvideerimisel;
- rõhutada kodakondsusetust käsitlevate konventsioonide väärtust mitmepoolsetel foorumitel;
- juhtida koostöös riikidega tähelepanu sellele, kuidas on kodakondsuseta ja määratlemata kodakondsusega isikute kohta valdkonnaüleste, liigitatud ja kontrollitavate riiklike andmete kogumine kasulik, sest kodakondsuseta isikute tuvastamine on asjaomaste riikide jaoks esimene samm kodakondsusetuse lõpetamiseks vajalike meetmete võtmiseks; kogutud andmeid kasutatakse seejärel registreerimise, dokumenteerimise, avalike teenuste pakkumise, avaliku korra säilitamise ja arengu kavandamise jaoks;
- pidevalt toonitada, et sündide registreerimine peab olema tasuta, kergesti kättesaadav ja toimuma diskrimineerimiskeelu põhimõttel;
- pidevalt toonitada, et riiklikud identiteedi haldamise korrad peavad hõlmama ja tagama identiteedi tõendamise kõigile inimestele oma territooriumil, sealhulgas raskesti ligipääsetavatele ja tõrjutud rühmadele, keda võib ohustada kodakondsusetus või kellel puudub kodakondsus;
- toetada Lõuna- ja Kagu-Aasia riike haridusele juurdepääsu tagamisel kõigile, sealhulgas kodakondsuseta lastele, sest kodakondsusetus on märkimisväärne takistus, mis ei võimalda lastele juurdepääsu võrdsetele haridusvõimalustele;
- ergutada innovatiivse tehnoloogia olulist rolli, kasutades digitaalseid sündide registreerimise programme, et parandada andmete registreerimist ja arhiveerimist;
- käsitleda kodakondsusseaduste sisu ja kohaldamise küsimust ja kodakondsuse saamise õiguse meelevaldset äravõtmist või sellest ilmajätmist etnilise kuuluvuse põhjal, mis on piirkonnas peamine kodakondsusetuse põhjus;
- julgustada piirkonna riike käsitlema naiste vajadusi ja küsimusi, mis on seotud seksuaalse ja soopõhise vägivallaga, inimõiguste ja kogukonnapõhiste lähenemisviiside abil, eelkõige inimkaubanduse ohvrite jaoks;
- tegeleda probleemiga „kodakondsusseadused ja sooline diskrimineerimine“, kuna mõned riigid raskendavad emal oma kodakondsuse edasiandmist lastele või muudavad selle koguni võimatuks;
- tagada, et kõik arenguprojektid ja kogu humanitaarabi, mida EL rahastab, kujundataks nii, et kodakondsusetuse küsimused oleks igal asjaomasel juhul hõlmatud;
- parandada asjaomaste ELi institutsioonide ja toimijate suutlikkust, et nad suudaksid kodakondsusetuse probleeme mõista, hinnata ja kavandada ning neist aru anda,

kehtestades korrapärase aruandluse ELi saavutuste kohta võitluses kodakondsusetuse vastu, sealhulgas lisades „ELi aastaaruandesse inimõiguste ja demokraatia kohta maailmas“ eraldi jaotise kodakondsusetuse kohta;

- tagada, et kodakondsusetus ja kodakondsus oleks asjakohaselt hõlmatud riikide inimõiguste ja demokraatia strateegiates ning et viimased tugineksid põhimõttele, et igaühel, sõltumata soost, rassist, nahavärvist, usust või usutunnistusest, rahvuslikust päritolust või rahvus- või etnilisse vähemusse kuulumisest, on õigus kodakondsusele; käsitleda kodakondsusetuse küsimust iga poliitilise ja inimõiguste alase dialoogi ajal asjaomaste riikidega;
 - kehtestada ELi inimõiguste suunised kodakondsusetuse kohta, et tagada konkreetsed mõõdetavad eesmärgid ELi jõupingutustele likvideerida kodakondsusetus kogu maailmas;
 - tõhustada asjaomaste piirkondlike ja rahvusvaheliste organisatsioonidega ning Lõuna- ja Kagu-Aasia riikide naabrite ning teiste piirkonnas aktiivsete riikidega dialoogi kodakondsusetuse üle Lõuna- ja Kagu-Aasias;
 - tagada, et valimisvaatlusmissioonidel osalejad oleksid teadlikud kodakondsusetusega seotud probleemidest, kui see on asjakohane;
 - toonitada vajadust suurendada piirkondlikke inimõigustega tegelevate organite volitusi, et neil oleks võimalik etendada aktiivsemat rolli kodakondsusetuse tuvastamisel ja likvideerimisel;
 - eraldada arengukoostöö rahastamisvahendi, Euroopa Arengufondi ning demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi eelarvetest piisavad vahendeid vabaiühendustele ja muudele organisatsioonidele, kes töötavad kodakondsuseta kogukondadeni jõudmise nimel; edendada partnerlusi kodanikuühiskonna organisatsioonide ja kodakondsuseta inimeste kogukondadega, et võimestada neid, nii et nad saaksid oma õiguste eest võidelda;
 - julgustada riikidevahelist koordineerimist võitluses kodakondsusetuse vastu, eelkõige juhul, kui sellel on piiriülene mõju, sealhulgas kodakondsusetuse vastase võitluse rahvusvaheliste standardite rakendamise parimate tavade vahetamise abil;
 - tagada järeelmeetmed, näiteks teadlikkuse tõstmine ja tehniline toetus avalikele haldusasutustele suutlikkuse suurendamise vahendina, sealhulgas kohalikul tasandil, kui on toimunud positiivseid arenguid, mis tuleb praktikasse rakendada, näiteks Tais, Filipiinidel, Vietnami ja Bangladeshis, kus taastati bihaaride kodakondsus, sealhulgas nende hääleõigus;
23. kutsub Brunei, Malaisia ja Nepali valitsusi üles kaotama oma kodakondsust käsitlevates õigusaktides sisalduvad soolise diskrimineerimise vormid ja edendama laste õigust kodakondsusele;
24. märgib, et kodakondsusetus ja sundränne on omavahel seotud, eriti konfliktipiirkondades; tuletab meelde, et vähemalt 1,5 miljonit maailma kodakondsuseta isikut on pagulased või endised pagulased, kelle seas on palju noori naisi ja tütarlapsi;

25. tuleb meelde, et kodakondsusetus on maailmas suures osas kaardistamata ja sellest ei ole piisavalt teavitatud ning et olemasolevad andmed põhinevad erinevatel määratlustel; nõuab tungivalt, et rahvusvaheline kogukond võtaks vastu ühtse määratluse ja lahendaks andmete kogumise puudulikkuse probleemi, et määrata kindlaks kodakondsusetuse ulatus arengumaades, eelkõige aidates kohalikel ametiasutustel võtta kasutusele asjakohased meetodid kodakondsuseta isikute arvu kindlakstegemiseks, nende isiku tuvastamiseks ja registreerimiseks ning suurendades kõnealuste asutuste statistikaalast võimekust;
26. kutsub komisjoni üles algatama liikmesriikide seas heade tavade vahetamise, ergutab riiklike kodakondsusetuse kontaktpunktide aktiivset koordineerimist ning peab tervitatavaks kampaaniat #IBelong;
27. toonitab, kui olulist rolli etendavad 1954. aasta kodakondsuseta isikute seisundi konventsioon ja 1961. aasta kodakondsusetuse vähendamise konventsioon, mis nõuavad õigusraamistiku kehtestamist kodakondsuseta isikute kindlakstegemiseks ja kaitsmiseks ning kodakondsusetuse ärahoidmiseks ning mis võivad olla tähtsaks lähtepunktiks riikidele, kes soovivad kodakondsusetuse probleemi lahendamisel edu saavutada;
28. peab tervitatavaks ELi poolt eri vahendite abil antud toetust Lõuna- ja Kagu-Aasia kodakondsuseta isikutele ning palub ELil jätkata oma arengukoostöö programmide ja laiemalt liidu välistegevuse lahutamatu osana tegelemist kodakondsusetuse mõjuga arengule, rahule ja stabiilsusele;
29. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele.

SELETUSKIRI

Õigus kodakondsusele on olnud inimõiguste ülddeklaratsioonis tagatud ligi 70 aastat, kuid miljonite inimeste jaoks tundub see endiselt kättesaamatu unistusena.

Kodakondsuseta isiku rahvusvaheline määratlus on „isik, keda ükski riik ei pea oma õiguse kohaselt oma kodanikuks“.

Oluline on meeles pidada, et enamik kodakondsuseta inimestest ei ole pagulased. See tähendab, et nad ei ole lahkunud vabatahtlikult oma sünnikohast. Sellest hoolimata on osa kodakondsuseta inimestest muutunud pagulasteks pärast seda, kui on olnud sunnitud oma sünniriigist põgenema.

Kodakondsusetuse põhjuste hulgas on ka neid, mis on vähem ebainimlikud, kuid siiski problemaatilised, näiteks kodakondsuse kehtivuse lõppemine pikaajalise välismaal elamise tõttu.

Siiski on rohkem selliseid põhjuseid, mis valmistavad tõsist muret.

Nende hulka kuuluvad kodakondsusseadused, mida kasutatakse ära kodakondsuseta isikute diskrimineerimiseks (näiteks rohingjade puhul Myanmaris, kus neid ei ole loetletud valitsuse ametlikult tunnustatava 135 rahvusrühma hulgas). Suureks takistuseks on ka sooline diskrimineerimine, mille puhul ei ole naistel meestega võrdselt õigust oma kodakondsust järglastele edasi anda või kui naised kaotavad abielludes oma kodakondsuse. Samuti on haldus- ja bürokraatlikke takistusi seoses äärepoolseimates piirkondades elavate inimestega, kellel ei ole võimalik sünde registreerida, mis toob hiljem kaasa probleeme.

Kodakondsusetusega on seotud ulatuslikumad mured, kuna see loob takistusi tööl, võib peatada inimesi abiellumast, tõkestab tervishoiu ja hariduse kättesaadavust ning ei võimalda tekkida õigust omandile. See aitab kaasa inimkaubandusele ja muudab lapsed eriti haavatavaks.

Kahjuks on kodakondsusetus olukord, mis mõjutab hinnanguliselt kümmet miljonit inimest maailmas, kuid selguse huvides soovib raportöör keskenduda eelkõige kahele rahvusrühmale, rohingjadele ja bihaaridele, kes on mitmel viisil muutunud kogu maailma kodakondsuseta inimeste olukorra sümboliks.

Raportöör soovib keskenduda sellele, kuidas rahvusvahelised organisatsioonid ja koostöö saavad aidata edendada kodakondsuseta isikute jaoks kodakondsuse kättesaadavust ning hoida tulevikus ära suurel hulgal uusi kodakondsusetuse juhtumeid.

Tuleks analüüsida ELi rolli kodakondsusetuse probleemi lahendamisel, sealhulgas seda, milliseid programme on rahastatud ja kas need on olnud edukad, kaasa arvatud mitmepoolse koostöö näiteid.

Lõpetuseks soovib raportöör tähelepanu juhtida näidetele headest tavadest, mis annavad tunnistust, et kolmandad riigid (Indoneesia, Kambodža, Vietnam) võivad võtta meetmeid, millega astutakse samme õiges suunas.

Heade tavade näited

Indoneesia reformis 2006. aastal oma kodakondsusseadust nii, et rohkem kui viis aastat välismaal viibinud indoneeslastest rändajad ei kaota enam kodakondsust.

Kambodžas ei võeta enam sünni registreerimise eest esimese 30 päeva jooksul tasu. ÜRO Lastefond on teinud pikka aega tööd sündide registreerimise ja rahvastikuregistrite olukorra parandamiseks.

Vietnam võttis 2008. aastal vastu Vietnami kodakondsusseaduse, et tulla toime pikaajaliste kodakondsuseta elanikega. Ta andis kodakondsuse kõikidele Vietnamis üle 20 aasta elanud kodakondsuseta isikutele.

Konkreetsed näited

Birma/Myanmar

Riigi pingete juured on sügaval ja need on kaua kestnud, ulatudes tagasi 1826. aastasse ja Esimese Inglise-Birma sõja lõppu. Britid võitsid sõja ja saavutasid kontrolli Arakani üle ning õhutasid Bengali elanikke, sealhulgas rohingjasid, kolima Briti Indiast Arakani. See äkiline moslemitest rohingjade saabumine tekitas budistlikus Arakanis pingeid. Myanmar, endise nimega Birma, sai 1948. aastal iseseisvaks riigiks. Enne sõjaväelist riigipööret 1962. aastal, mille tulemusena muutus riigikord diktatuuriks, oli uus Myanmari riik demokraatlik. Rohingjad on rahvusrühm, kes on algselt pärit Arakani osariigist Birmas, mis asub Birma ja Bangladeshi piiril. Nad on Myanmaris usu- (kuna nad on islamiusku), kultuuri- ja keelevähemus. Enamik Myanmari elanikke järgib budismi. Teise maailmasõja ja 1962. aasta riigipöörde vahelisel ajal soovisid rohingjad luua Arakanis oma riiki. Riigipöörde järel surus uus diktaator rohingjade vastupanu maha ja nad muudeti 1982. aasta Birma kodakondsusseadusega ametlikult kodakondsusetuks.

Hinnanguliselt elab Myanmaris 800 000–1,2 miljonit kodakondsuseta rohingjat ja nad moodustavad umbes 80–98 % Myanmari Arakani osariigi elanikest. Siiski ei ole neile veel kodakondsust antud ja selle asemel viitab valitsus neile kui „kodakondsuseta bengaallastele“. Rohingjasid peetakse üheks kõige rohkem tagakiusatumaks rahvusvähemuseks maailmas, kes on sunnitud tegema sisuliselt orjatööd ja on jäetud ilma peamistest inimõigustest.

Paljud neist on välja rännanud, põgenedes tagakiusamise ja raskuste eest, mida neil Myanmaris kannatada tuleb. Naaberriiki Bangladeshis on pagulastena saabunud 200 000–400 000 rohingjat, kuid Bangladeshis valitsus ei ole neid siiani humanitaarabi korras tunnustanud ja seega ei ole neil endiselt kodakondsust. Nad elavad laagrites, sealhulgas vaid 33 000 neist Bangladeshis ülalpeetavates registreeritud laagrites, kus antakse vaid vähesel määral humanitaarabi, näiteks lastele pesemiseks seepi. Laagreid kontrollitakse karmilt ja sealt ei saa lahkuda kartmata, et valvurid nad tapavad. Üle 200 000 kodakondsuseta rohingja elab ülejäänud Bangladeshis registreerimata laagrites kohutavates tingimustes.

Myanmari 2015. aasta valimised tõid veidi lootust, kuna sõjaline diktatuur lõpetati ja ametisse valiti Aung San Suu Kyi. Uus valitsus ei ole siiski teemat avalikult arutanud, hoolimata sellest, et neid on kutsutud üles vähemuste õigusi kaitsma.

2015. aastal kuulutas Bangladesh peaminister Sheikh Hasina välja kava paigutada rohingjade laagrid ümber Bengali lahe saarele, kartes, et rohingjade kohalolu kahjustab turismi, ning tuues põhjenduseks, et „me ei saa neid enam kauem majutada“. Ei Myanmar ega Bangladesh ei soovi rohingjasid kuulutada oma riigi elanikkonna osaks ega anda neile kodakondsust, samuti mitte teised riigid, kuhu rohingjad on põgenenud, nagu Tai ja Malaisia.

Rohingjade kohtlemisele on meedia pööranud suuremat tähelepanu pärast 2012. aasta Arakani ülestõuse ja 2015. aasta rohingjade pagulaskriisi. 2012. aastal toimusid Arakani riigis suured rahutused, kui puhkes võitlus moslemitest rohingjade ja Arakani budistidest elanike vahel, mille tulemusena sai surma 88 inimest ja põletati maha tuhandeid majasid. Vabaühendused on kritiseerinud Myanmarit, väites, et rahutuste põhjuseks on rohingjade aastakümneid väldanud diskrimineerimine. 2015. aasta suvel pööras meedia taaskord tähelepanu rohingjadele kui nn paadipõgenikele, kuna paljud viidi Myanmarist ja Bangladeshist sellistesse riikidesse nagu Indoneesia ja Tai, kus nad müüdi tööle kalalaevadele sisuliselt orjusesse. Tais on leitud rohingjade massihaudu. Myanmar püüab endiselt rohingjasid veenda end bengaallastena määratlema, et põhimõtteliselt see rahvas likvideerida. Ülikoolide uurijad ja kuritegevust käsitlevad algatused on väitnud, et Myanmar valitsus kavatseb rohingjade hävitamiseks võtta genotsiidile sarnanevaid süstemaatilisi meetmeid. ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti hinnangul põgenes 2015. aasta esimeses veerandis salakaubapaatidel oma kodudest (peamiselt Myanmarist) 25 000 rohingjat.

Milleks keskenduda Myanmar rohingjadele?

Nad on maailma suurim kodakondsuseta inimeste rühm. Nad moodustavad ligi 20 % maailma kodakondsuseta inimestest, kuna rohingjasid on 2 miljonit ja kogu maailmas on 10 miljonit kodakondsuseta inimest. Nad on ka üks kõige tagakiusatum rahvusvähemus maailmas.

Kas Myanmar valitsuse ja rahvusvaheliste organisatsioonide vahel on toimunud rohingjade aitamiseks mis tahes suhtlust või koostööd?

2015. aasta juunis peeti kohtumine, kus käsitleti Kagu-Aasia kriisi ja millel osalesid 17 riigi esindajad. Sellel ei osaletud ministrite tasandil ja see kestis ainult ühe päeva. Myanmar esindaja, välisministeeriumi peadirektor Htin Lynn, vastas ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti üleskutsel tegeleda toimuva rändekriisi algpõhjustega, sealhulgas kodakondsusetuse probleemiga, karmilt, et „paadipõgenike ebaseadusliku rände probleemiga seoses ei saa minu riiki eraldi välja tuua“.

18. juuni 2015 The Nationalist – Euroopa mudel?

Siiski ei ole võimalik pakkuda kehtvat lahendust, mis peataks rohingjasid Myanmarist põgenemast. Euroopas, kus riigid peavad toime tulema palju suurema rändekriisiga, on Euroopa Komisjon välja töötanud pagulaste ümberpaigutamise kava, mille kohaselt jaotatakse rändajad ära ELi liikmesriikide jõukuse, juba riiki vastu võetud pagulaste arvu, töötuse määra ja muude näitajate põhjal. Kagu-Aasia riigid võiksid ümberpaigutatavate pagulaste arvu kindlaksmääramiseks kasutada sarnast lahendust, mis põhineks SKP-l, töötuse määral ja muudel alustel.

Selles kavas tuleb veel mitmeid üksikasju välja töötada ja Euroopa juhid peavad toime tulema paljude rändajate ümberpaigutamise vastaste kohalike poliitiliste erakondadega. Siiski võib see plaan õnnestuda ja Kagu-Aasial ei ole sedagi. Rahvusvahelised jõud võiksid anda ka lubaduse

asustada järgmise kümne aasta jooksul igal aastal ümber teatud arv rohingjasid – lubaduse, mille täitmise eest vastutamist võiks neilt nõuda. Ehkki rohingjadel võib minna aega Ameerika Ühendriikidega kohanemiseks, on Washington võtnud ka varem vastu suure arvu väga erinevatest kultuuridest pärit rändajaid: 1970. ja 1980. aastatel hmonge ning viimase kümne aasta jooksul bhutaanlasi.

Bangladesh

Bangladeshi olukorra ajalugu

Bangladesh sai iseseisvaks 1971. aastal, kui Ida-Pakistan eraldus Lääne-Pakistanist ja moodustas uue riigi Bangladeshi. Pakistan eraldus Indiast 1947. aastal. Paljud urdu keelt kõnelevad moslemitest India Bihari piirkonna elanikud – nimelt bihaarid – kolisid Ida-Pakistanis. Iseseisvusliikumise ajal toetasid nad aga Lääne-Pakistani, kuna tundsid end rohkem seotuna selle väärtustega. Pärast Bangladeshi iseseisvaks kuulutamist 1971. aastal ei saanud bihaarid ei Bangladeshi ega Pakistani kodanikeks. Bangladeshis neid ei sallitud, kuna neid peeti vaenlast toetavaks vähemuseks. Nimi „bihaar“ tähendab „saatuse hooleks jäetud pakistanlast“. Iseseisvusliikumise ajal 1971. aastal pandi bihaaride kallal toime mitmeid vägivallaakte: tapmisi, vägistamisi ja rüüstamisi. Neid koheldakse Bangladeshis ka praegu väga halvasti, nad on sunnitud elama kitsastes oludes koos tuhandete teistega laagrites, kus on kohutavad sanitaartingimused. Paljud ei ole võimelised töötama, nad ei saa passi ega avada pangakontot, bihaari lastel ei lubata õppida riiklikes koolides, kui nad elavad laagrites, ning paljud on sunnitud muutma oma identiteeti. Haigused on tavapärased, arstiabi ei anta, sündimus ja suremus on suured.

Kodakondsusetuse probleemi lahendamine. Paljud bihaarid soovisid Pakistani tagasi pöörduda. Pärast 1971. aastat repatrieeris Pakistan 170 000 bihaari. See oli siiski vaid kolmandik. Pakistani ametivõimud seadsid repatrieerimisele tingimused. Sellised meetmed on vastuolus põhiseadusega ja ebamoraalsed. Nad väitsid, et nad ei soovinud inimrühma massilist naasmist Pakistani ja tasakaalu rikkumist. Siiski pöördusid paljud, umbes 100 000 inimest, Pakistani valitsuse toeta tagasi ja elavad seal nüüd ilma kodakondsuseta. 2006. aastal oli Bangladeshis seetõttu ligi 250 000 kodakondsuseta bihaari.

2008. aasta oli pöördepunkt: ülemkohtu otsuse kohaselt andis valitsus kõikidele urdu keelt kõnelevatele bihaaridele kodakondsuse. Nüüd on kõikidel laagri elanikel ID-kaardid ja hääleõigus. Sellega anti kodakondsus ligi 300 000 Bangladeshi kodakondsuseta isikule.

Siiski on bihaaride igapäevaelu endiselt problemaatiline. Laagris elamise tõttu ei saa tuhanded inimesed passi. Neile kohaldatakse haldustasusid ja seega ei ole paljud riigi teenused neile kättesaadavad. Tuhanded inimesed elavad endiselt vaesuses.

31.1.2017

ARENGUKOMISJONI ARVAMUS

väliskomisjonile

kodakondsusetuse kohta Lõuna- ja Kagu-Aasias
(2016/2220(INI))

Arvamuse koostaja: Maria Heubuch

ETTEPANEKUD

Arengukomisjon palub vastutaval väliskomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

- A. arvestades, et kodakondsuseta isikud (keda on umbes 10–15 miljonit, kuid kellest vaid 3,5 miljonit kajastuvad ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti statistikas) on üle maailma ebaühtlaselt jaotunud; arvestades, et kahekümnest riigist, kus elab üle 10 000 registreeritud kodakondsuseta isiku, asuvad viis Lõuna- ja Kagu-Aasias;
- B. arvestades, et kodakondsusetusel on rängad tagajärjed inimõigustele – sealhulgas kodaniku-, poliitilistele ja majanduslikele õigustele –, arengule ja rahvusvahelisele stabiilsusele, ning see mõjutab oluliselt ka ühiskondlike kohustuste täitmist, maa ja omandi kättesaadavust, sotsiaalkindlustust ja sotsiaalteenuseid (nt tervishoid ja haridus), ning nõrgestab inimeste ühiskondlikku staatust; arvestades, et kodakondsusetus pärsib sellest mõjutatud elanikkonna arenguvõimalusi ja kestliku arengu tegevuskava 2030 tulemuslikku rakendamist;
- C. arvestades, et kodakondsusetuse keeruline probleem jääb sageli rahvusvahelise õiguse ja poliitika äärealadele, kuigi see ei ole marginaalne teema;
 1. rõhutab, et kodakondsusetus ning sotsiaalne ja majanduslik haavatavus on omavahel seotud; nõuab tungivalt, et arenguriikide valitsused väldiksid kodakondsuse andmisest keeldumist, selle kaotamist või äravõtmist diskrimineerivatel alustel, võtaksid vastu õiglased kodakondsusseadused ning rakendaksid kergesti kättesaadavaid, taskukohaseid ja mittediskrimineerivaid kodakondsusdokumentide käsitlemise menetlusi;
 2. tunneb heameelt kestliku arengu eesmärgi 16.9 vastuvõtmise üle, mille kohaselt tuleb õiguslikult määratletud identiteet ja sünni registreerimine tagada kõigile; peab siiski kahetsusväärseks, et kodakondsusetust ei ole kestliku arengu tegevuskavas 2030 eraldi välja toodud ei diskrimineerimise alusena ega seoses vaesuse vähendamise eesmärgiga; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid kaaluksid kodakondsusetuse näitajate arvessevõtmist

kestliku arengu eesmärkide täitmise üle teostatavas järelevalves ja aruandluses;

3. kutsub Brunei, Malaisia ja Nepali valitsusi üles kaotama oma kodakondsust käsitlevates õigusaktides sisalduvad soolise diskrimineerimise võimalused ja edendama laste õigust kodakondsusele;
4. märgib, et kodakondsusetus ja sundränne on omavahel seotud, eriti konfliktipiirkondades; tuletab meelde, et vähemalt 1,5 miljonit maailma kodakondsuseta isikut on pagulased või endised pagulased, kelle seas on palju noori naisi ja tütarlapsi;
5. tuletab meelde, et kodakondsusetus on maailmas suures osas kaardistamata ja sellest ei ole piisavalt teada antud ning olemasolevad andmed põhinevad erinevatel määratlustel; nõuab tungivalt, et rahvusvaheline kogukond võtaks vastu ühtse määratluse ja lahendaks andmete kogumise puudulikkuse probleemi, et määrata kindlaks kodakondsusetuse ulatus arengumaades, eelkõige aidates kohalikel ametiasutustel võtta kasutusele asjakohased meetodid kodakondsuseta isikute arvu kindlakstegemiseks, nende isiku tuvastamiseks ja registreerimiseks ning suurendades kõnealuste asutuste statistikaalast võimekust;
6. kutsub komisjoni üles algatama liikmesriikide seas heade tavade vahetamise, ergutab riiklike kodakondsusetuse kontaktpunktide aktiivset koordineerimist ning peab tervitatavaks kampaaniat #IBelong;
7. kutsub liikmesriike üles andma kodakondsuseta rändajatele kaitse seisundi;
8. peab tervitatavaks ELi poolt mitmesuguste vahendite abil antud toetust Lõuna- ja Kagu-Aasia kodakondsuseta isikutele ning palub ELil jätkata tegelemist kodakondsusetuse mõjuga arengule, rahule ja stabiilsusele oma arengukoostöö programmide ja laiemalt liidu välistegevuse lahutamatu osana.

**NÕUANDVAS KOMISJONIS TOIMUNUD
LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS**

Vastuvõtmise kuupäev	25.1.2017
Lõpphääletuse tulemus	+: 19 -: 0 0: 2
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Doru-Claudian Frunzuliță, Enrique Guerrero Salom, Heidi Hautala, Maria Heubuch, György Hölvényi, Stelios Kouloglou, Arne Lietz, Linda McAvan, Norbert Neuser, Maurice Ponga, Cristian Dan Preda, Lola Sánchez Caldentey, Elly Schlein, Eleni Theoharous, Paavo Väyrynen, Bogdan Brunon Wenta, Anna Záborská, Joachim Zeller
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Agustín Díaz de Mera García Consuegra, Adam Szejnfeld, Jan Zahradil

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	11.4.2017
Lõpphääletuse tulemus	+: 54 –: 2 0: 3
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Lars Adaktusson, Francisco Assis, Amjad Bashir, Bas Belder, Mario Borghезio, Elmar Brok, Fabio Massimo Castaldo, Lorenzo Cesa, Javier Couso Permuy, Andi Cristea, Arnaud Danjean, Georgios Epitideios, Knut Fleckenstein, Eugen Freund, Michael Gahler, Sandra Kalniete, Karol Karski, Tunne Kelam, Janusz Korwin-Mikke, Eduard Kukan, Arne Lietz, Barbara Lochbihler, Sabine Lösing, Ulrike Lunacek, Andrejs Mamikins, Alex Mayer, David McAllister, Francisco José Millán Mon, Javier Nart, Pier Antonio Panzeri, Demetris Papadakis, Ioan Mircea Paşcu, Alojz Peterle, Tonino Picula, Kati Piri, Julia Pitera, Cristian Dan Preda, Jozo Radoš, Jordi Solé, Charles Tannock, László Tókéс, Ivo Vajgl, Elena Valenciano, Geoffrey Van Orden, Anders Primdahl Vistisen, Boris Zala
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	María Teresa Giménez Barbat, Andrzej Grzyb, Antonio López-Istúriz White, Norica Nicolai, Urmas Paet, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Helmut Scholz, Igor Šoltes, Marie-Christine Vergiat
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 200 lg 2)	Ramona Nicole Mănescu, Josef Weidenholzer, Jaromír Štětina, Dubravka Šuica

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS

54	+
ALDE	María Teresa Giménez Barbat, Javier Nart, Norica Nicolai, Urmas Paet, Jozo Radoš, Ivo Vajgl
ECR	Amjad Bashir, Bas Belder, Karol Karski, Charles Tannock
EFDD	Fabio Massimo Castaldo
GUE/NGL	Javier Couso Permuy, Sabine Lösing, Helmut Scholz, Marie-Christine Vergiat
PPE	Lars Adaktusson, Elmar Brok, Lorenzo Cesa, Arnaud Danjean, Michael Gahler, Andrzej Grzyb, Sandra Kalniete, Tunne Kelam, Eduard Kukan, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Francisco José Millán Mon, Ramona Nicole Mănescu, Alojz Peterle, Julia Pitera, Cristian Dan Preda, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Jaromír Štětina, Dubravka Šuica, László Tökés,
S&D	Francisco Assis, Andi Cristea, Knut Fleckenstein, Eugen Freund, Arne Lietz, Andrejs Mamikins, Alex Mayer, Pier Antonio Panzeri, Demetris Papadakis, Ioan Mircea Pașcu, Tonino Picula, Kati Piri, Elena Valenciano, Josef Weidenholzer, Boris Zala
Verts/ALE Group	Barbara Lochbihler, Ulrike Lunacek, Jordi Solé, Igor Šoltes

2	—
NI	Georgios Epitideios, Janusz Korwin-Mikke

3	0
ECR	Mario Borghezio, Geoffrey Van Orden, Anders Primdahl Vistisen

Kasutatud tähised:

+ : poolt

— : vastu

0 : erapooletu